

ZALEWAMY PARK?

JAK URZĄDZIĆ DOLINĘ OLSZÓWKI I PARK KRZYCKI?

Konsultacje społeczne dotyczące urządzenia terenu doliny Olszówki i parku Krzyckiego

RAPORT

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	4
Jaki był kontekst konsultacji?	4
Co było przedmiotem konsultacji?	4
Dodatkowe informacje	5
PRZEBIEG KONSULTACJI	6
Podsumowanie spotkań	6
Podsumowanie formularza	6
Konsultacje z dziećmi i młodzieżą	7
PRZYSZŁOŚĆ DOLINY OLSZÓWKI I PARKU KRZYCKIEGO OZAMI MIESZKAŃCÓW I MIESZKANEK	9
Wizja – ogólna charakterystyka	9
Wizja – komentarz Miasta	10
Wizja – podział na strefy	11
Wizja – dzieci i młodzież	17
Problemy, pytania, uwagi ogólne	20
PODSUMOWANIE	24
Konkluzja	24
Informacja o realizatorach	25

NAZWA KONSULTACJI:

Jak urządzić dolinę Olszówki i park Krzycki?

TERMIN KONSULTACJI:

18.06–12.07.2020 r.

FORMY KONSULTACJI:

- E-SPOTKANIE KONSULTACYJNE 30.06.2020 r., g. 17.30
- SPACERY KONSULTACYJNE 2.07, 10.07
- E-FORMULARZ OPINII 18.06–12.07.2020 r.
- KONSULTACJE Z DZIEĆMI I MŁODZIEŻĄ:
  - E-FORMULARZ 18.06-12.07.2020 r.
  - PROJEKT MŁODZIEŻOWEJ ŚCIEŻKI/GRY EKOLOGICZNEJ

PARTNER:

- Stowarzyszenie Edukacji Krytycznej

PARTNER LOKALNY:

- Rada Osiedla Krzyki – Partynice

PROMOCJA KONSULTACJI:

- www.wroclaw.pl/krzycki
- Facebook – strona FEPS
- strona Wrocław Rozmawia
- informacje na stronach grup osiedlowych i dyskusyjnych na portalu społecznościowym;
- plakaty rozwieszone w okolicy
- tabliczki informacyjne wbite w ziemię
- działania streetworkerskie – bezpośrednie rozmowy
- mailing do szkół ze strony Departamentu Edukacji

LICZBA UCZESTNIKÓW:

- e-spotkanie: 22 osoby
- spacer konsultacyjny: 18 osób
- projekt gry terenowej/ ścieżki edukacyjnej
- rysunki „Mój park Krzycki/ Moja dolina Olszówki”: 16 prac/ 19 osób

LICZBA OPINII:

- dorośli: 224
- dzieci: 101

WPROWADZENIE

Jaki był kontekst konsultacji?

Konsultacje zostały zorganizowane w związku z decyzją prezydenta Jacka Sutryka (z dnia 4 czerwca 2020 r.) o wstrzymaniu realizacji projektu współfinansowanego ze środków UE, a dotyczącego zagospodarowania doliny Olszówki i parku Krzyckiego. Pierwotnie, między innymi, miał powstać kolektor wody opadowej wzdłuż Olszówki. Na skutek protestów mieszkańców władze miejskie postanowiły przygotować od początku (w oparciu o konsultacje społeczne) koncepcję zagospodarowania tego terenu.

Należy zaznaczyć, że postanowienie prezydenta ma uchronić przed redukcją terenów zielonych we Wrocławiu oraz jest zbieżne z polityką Gminy Wrocław i prowadzonymi przez nią działaniami proekologicznymi takimi jak: ogłoszenie stanu alarmu klimatycznego; Miejski plan adaptacji do zmian klimatu; programy dot. drzew czy małej retencji, wymiana pieców węglowych, proekologiczne rozwiązania w Planie Zrównoważonej Mobilności. Konsultacje parku Krzyckiego i doliny Olszówki wpisują się w szersze plany stworzenia „zielonego korytarza” wzdłuż Ślęzy, z wykorzystaniem istniejących już parków: Grabiszyńskiego i Klecińskiego.

Co było przedmiotem konsultacji?

Konsultacje społeczne doliny Olszówki i parku Krzyckiego miały na celu zebranie opinii mieszkańców na temat przyszłości tego obszaru jako terenu zielonego, ze szczególnym uwzględnieniem kwestii dotyczących m.in.: zieleni istniejącej i planowanej, przebiegu Olszówki i wykorzystania jej koryta, powiązania terenów zielonych z okoliczną zabudową i sposobu ich użytkowania, funkcji parku (oraz elementów rekreacji czynnej i/lub biernej), układu ciągów komunikacyjnych pieszych i rowerowych; małej architektury oraz ogólnych zasad pielęgnacji zieleni.

Na podstawie zebranych opinii oraz analiz jednostek odpowiedzialnych za ten teren (MPWiK, ZZM, BZM, WI) w poniższym raporcie zostały przygotowane rekomendacje dla

projektantów, którzy sporządzą propozycje koncepcji. Zostaną one poddane kolejnym konsultacjom społecznym w 2021 roku, w rezultacie których powstanie projekt zagospodarowania terenu doliny Olszówki i parku Krzyckiego.

Dodatkowe informacje

W ramach konsultacji odbyły się: e-spotkanie i dwa spacerki konsultacyjne. Zbierano także, za pomocą e-formularzy, opinie mieszkańców, zarówno dorosłych, jak też dzieci i młodzieży (odrębne dla każdej grupy wiekowej). Wspólnie z najmłodszymi wrocławianami opracowano pomysł na ścieżkę lub grę edukacyjną, którą będzie można uwzględnić w projekcie, a następnie zbudować w parku. Młodsze dzieci miały możliwość przedstawienia rysunkowej wizji tego obszaru („Mój park Krzycki” lub „Moja dolina Olszówki Krzyckiej”). Integralną częścią raportu są załączniki: raport dot. konsultacji dzieci i młodzieży oraz opinie mieszkańców (dorosłych oraz dzieci i młodzieży), zebrane przez formularz opinii (w oryginalnym brzmieniu).

Bardzo dziękujemy wszystkim za udział w konsultacjach. Wasz głos jest ważny!

PRZEBIEG KONSULTACJI

Podsumowanie spotkań

W e-spotkaniu wzięły udział 22 osoby, w spacerach uczestniczyło 18 osób. Spotkanie *on-line*, w którym, poza mieszkańcami i mieszkankami, brali udział też urzędnicy, miało przede wszystkim charakter informacyjny (przedstawienie dwóch prezentacji poświęconych dolinie Olszówki i parkowi Krzyckiemu) oraz było okazją do zadania kluczowych pytań m.in.: dotyczących podziału działek na miejskie i prywatne, Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru poddanego konsultacjom, możliwości wykorzystania uzyskanych środków unijnych w realizacji nowej koncepcji i projektu, itp.

Podsumowanie formularza

Formularz opinii został wypełniony przez 224 osoby. Zawarto w nim osiem pytań otwartych. Ze względu na włączenie mieszkańców i mieszanek we współtworzenie koncepcji, pytania nie były sugerujące oraz pozostawiały możliwie dużą swobodę wypowiedzi i zgłaszania opinii, bez ograniczania. Pytania miały na celu zebranie jak największej liczby informacji i przemyśleń dotyczących zagospodarowania doliny Olszówki i parku Krzyckiego. Odpowiadano na poniższe pytania:

- Jakie funkcje, Twoim zdaniem, powinna pełnić dolina Olszówki? W jaki sposób można wykorzystać potencjał, który daje woda w tym miejscu?
- Co powinno ulec zmianie w dolinie Olszówki, a co należy zachować?
- Czy zgadzasz się z postulatem zmian w Miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, polegających na rezygnacji z planowanej drogi zbiorczej na odcinkach kolidujących z doliną Olszówki?
- Czy dopuszczasz możliwość przejazdu autobusów komunikacji miejskiej istniejącymi ulicami w tej części Krzyków?

- Czy dolina Olszówki powinna być wykorzystywana do komunikacji pieszej i rowerowej?
- Co, Twoim zdaniem, należy zachować w parku Krzyckim?
- Co, Twoim zdaniem, należy zmienić w parku? Czego w nim brakuje? A może nie brakuje niczego?
- Jaki charakter powinien mieć park po zmianach i jakie elementy powinny w nim się znaleźć (dotyczy np. ciągów pieszych, rowerowych i innych, małej architektury, zieleni, przestrzeni rekreacyjnych, placów zabaw, siłowni, stref rekreacji itp.)?

Konsultacje z dziećmi i młodzieżą

Konsultacje dzieci i młodzieży odbywały się równoległe do konsultacji dorosłych i prowadzone były przez Stowarzyszenie Edukacji Krytycznej. Działania prowadzone były z wykorzystaniem metod dostosowanych do możliwości poznawczych oraz zainteresowań tej grupy wiekowej. Były to:

- Formularz młodego mieszkańca – dostępny *on-line*, używany także w czasie konsultacyjnych działań terenowych, podczas których zbierano informacje bezpośrednio od mieszkańców (przy zachowaniu obowiązujących zasad reżimu sanitarnego). E-formularz wypełniło 17 osób (okazało się, że 6 z nich było pełnoletnich; mimo to odpowiedzi pięciu z tych osób odnosiły się do kwestii dot. dzieci). W ramach działań terenowych uzyskano odpowiedzi od 43 osób. Do pytań odniosły się również dwie gromady zuchowe (dziewczęca – 15 osób, chłopięca – 6 osób) oraz męska drużyna harcerska (20 osób), które działają na osiedlu Krzyki-Partynice. W sumie uzyskano odpowiedzi od 101 osób. Poszczególne pytania omówione zostały w załączonym raporcie z konsultacji dzieci i młodzieży.
- Zebrano 16 rysunków pt. „Mój Park Krzycki” lub „Moja dolina Olszówki Krzyckiej”. Niektóre z nich wykonywane były w parach. W sumie w ten sposób wypowiedziało się 19 osób. Rysunki stanowią załącznik do raportu.

- W ramach działań terenowych trzy razy odwiedzono obszar przyszłego parku. Udało się porozmawiać z sześciorgiem młodych mieszkańców, którzy bawili się w tym miejscu, oraz wykonano zdjęcia tam, gdzie teren został zagospodarowany „na dziko”. Zebrane informacje znajdują się w załączonym raporcie z konsultacji dzieci i młodzieży.
- Projekt młodzieżowej ścieżki/ gry ekologicznej – we współpracy z harcerzami i dziećmi z osiedla zostały przygotowane dwa projekty gier, które będzie można uwzględnić w projekcie, a później – zbudować w parku. Pierwsza propozycja, harcerska, przeznaczona jest dla dzieci starszych, druga natomiast została opracowana przez dzieci w wieku wczesnoszkolnym dla rówieśników. Propozycje znajdują się w załączonym raporcie.

PRZYSZŁOŚĆ DOLINY OLSZÓWKI I PARKU KRZYCKIEGO OZAMI MIESZKAŃCÓW I MIESZKANEK

Wizja – ogólna charakterystyka

Zdaniem mieszkańców i mieszkanki obszar doliny Olszówki i parku Krzyckiego musi pozostać terenem zielonym, a wszystkie wprowadzane zmiany, jeśli już konieczne, nie mogą odbijać się negatywnie na przyrodzie: „Dolina Olszówki jest i powinna pozostać lokalną ostoją różnorodności biologicznej, częścią korytarza ekologicznego Ślęzy i wreszcie – istotnym elementem retencji wodnej”. Kluczowymi kwestiami wydają się być: ochrona obecnej zieleni oraz stworzenie warunków do jej naturalnej sukcesji, najlepiej w oparciu o gatunki rodzime. Nie oznacza to jednak degradacji miejsc zajętych przez ekspansywną roślinność obcą. Wszystkie obszary czynne biologicznie w tym miejscu należy chronić. Przyroda musi być nadrzędnym celem koncepcji i projektu oraz późniejszego zagospodarowania. „Cały obszar powinien mieć charakter retencyjny – skupiać się na zbieraniu okolicznej (i nie tylko) wody deszczowej i gromadzeniu jej na swoim terenie, przy wykorzystaniu naturalnych metod i form krajobrazowych”.

Mieszkańcy i mieszkanki dopuszczają ingerencję w przyrodę tylko jeśli będzie to konieczne i zasadne. Według nich w dolinie Olszówki ingerencja człowieka powinna ograniczyć się do kwestii porządkowych, zbudowania ciągów komunikacyjnych (z naturalnych materiałów) czy uwypuklenia walorów edukacyjnych i poznawczych poprzez umożliwienie bliskiego kontaktu z naturą. Większa ingerencja możliwa jest na terenie parku Krzyckiego – warto pomyśleć o organizacji czynnego i biernego wypoczynku w tym miejscu, jednak we wszelkich podejmowanych działaniach, mających na celu zagospodarowanie, powinno się wykorzystać naturalne materiały, wzbogacające walory krajobrazowe i przyrodnicze. Zdecydowanie przeciwstawiają się

---

tworzeniu sztucznych elementów zagospodarowania (np. realizacja założeń MPZP i budowa drogi czy wzmacnianie małej retencji poprzez wpompowywanie wody z obszarów niżej położonych na te leżące wyżej). Dlatego mieszkańcy i mieszkanki w zdecydowanej większości postulują zmiany MPZP dla tego obszaru i stworzenie tu ostoji przyrody o walorach edukacyjnych i rekreacyjnych.

Wizja – komentarz Miasta

W działaniach Miasta kwestie klimatyczne i rola przyrody odgrywają istotne znaczenie. Już we wstępnych założeniach do konsultacji wskazano, że sugerowane rozwiązania nie powinny powodować zbędnego uszczerbku na przyrodzie. Mając na uwadze powyższe, należy pamiętać, że obowiązujący w dolinie Olszówki Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego zachodniej części obszaru rozwoju Krzyki I we Wrocławiu został uchwalony 13 lat temu (Uchwała nr XVI/474/07 z 27 grudnia 2007 r.). To okres na tyle długi i znaczący w dynamicznym rozwoju Wrocławia, że zawarte w nim ustalenia mogą wymagać rewizji. Nie zmienia to jednak faktu, że obecnie obowiązujący plan przewiduje obsługę komunikacyjną, adekwatną do ilości nowych terenów pod zabudowę mieszkaniową wielorodzinną we wspomnianym planie oraz poza nim. Rezerwy komunikacyjne miały zapewnić możliwość powiązań wewnątrz całej rozwijającej się nowego osiedla mieszkaniowego w obszarze Krzyków, a także z innymi rozwijającymi się rejonami miasta. Zadaniem tych dróg było m.in. prowadzenie tras autobusowych istotnych dla osiedla. Dlatego wszelkie korekty czy zmiany w zakresie ustaleń dokumentów planistycznych powinny uwzględniać szeroki kontekst funkcjonalny. Mając to na uwadze oraz ze względu na wielowątkowy zakres tematyki poruszonej w trakcie konsultacji, wykraczającej poza aspekty przyrodnicze i mającej wpływ na funkcjonowanie tej części miasta, decyzją Prezydenta Wrocławia Jacka Sutryka jednostka urbanistyczna Krzyki Zachód została objęta projektem Osiedli Kompletnych.

Niezależnie od tego, już teraz wykonawca zobowiązany został do przygotowania nowej koncepcji gospodarowania wodami opadowymi (w dwóch wariantach: a. koncepcja zgodna z obowiązującym MPZP, b. koncepcja wymagająca zmiany MPZP) i znalezienia

rozwiązań jak najmniej ingerujących w przyrodę na tym terenie. Wytyczne z projektu będą mogły stanowić wskazanie kierunków zmian w strukturze funkcjonalno-przestrzennej osiedla; należy jednak pamiętać, że zrealizowana została już część zabudowy (zgodnie z obowiązującym MPZP) i wszelkie przyszłe działania będą musiały stanowić rozwiązania kompromisowe: służące użytkownikom tej zabudowy i jak najmniejszej mierze szkodzące przyrodzie.

Wizja – podział na strefy

Mieszkańcy i mieszkanki w konsultacjach przedstawili bardzo konkretny pomysł na przyszłość doliny Olszówki i parku Krzyckiego. Ich idea opiera się na tym, by wykorzystać istniejącą zielenią, która w naturalny sposób dzieli ten obszar na charakterystyczne strefy (opisane niżej). Są zgodne z istniejącym ciągiem komunikacyjnym: od mostu Racławickiego i pętli autobusowej w stronę parku Krzyckiego i ronda, na przecięciu się ul. Skarbowców i Mglistej.

Aleja robiniowa

W przeważającej większości tę strefę, po obu stronach wydeptanego ciągu komunikacyjnego, porasta robinia, będąca gatunkiem inwazyjnym, pochodzącym z Ameryki Północnej. Pomimo tego mieszkańcy postulują pozostawienie jej i utworzenie alei, która miałaby pełnić jedynie funkcje komunikacyjne. Należy wykonać (w sposób bezpieczny dla korzeni krzewów i drzew) przepuszczalną nawierzchnię z naturalnych materiałów, umożliwiającą przemieszczanie się pieszo, z wózkiem czy na rowerze (niezależnie od pogody). Nie należy instalować elementów małej architektury, ewentualnie tylko kosze na śmieci na obu końcach alei.

Większość mieszkańców i mieszanek jest przeciwna jakimkolwiek oświetleniu (nawet bezpiecznemu dla zwierząt) w celu poprawy bezpieczeństwa i lepszego wykorzystaniu tego ciągu komunikacyjnego np. przez osoby udające się na pętlę autobusową.

Dopuszcza się budowę pomostu (z naturalnych materiałów) na miejscu wykonanej przez młodzież „bazy” z europalet. Pomost miałby być zlokalizowany na Olszówce, zaraz po lewej stronie od wejścia w aleję.

Aleja robiniowa – komentarz Miasta

Obecnie realizowana jest koncepcja zlewni i jej przedmiotem będą jedynie rozwiązania związane z gospodarowaniem wodą opadową. Ewentualny projekt dotyczący terenów zielonych, ścieżki i małej architektury wymagałby odrębnego postępowania, dopiero po zmianie MPZP. Założenia mieszkańców będą stanowiły materiał wyjściowy do dalszych działań, sugestie zostaną zawarte w koncepcjach, a te – ponownie poddane konsultacjom.

Podejmując problematykę drogi, należy zwrócić uwagę na potrzeby osób w starszym wieku czy z niepełnosprawnościami oraz rodzin z dziećmi – mogą oni potrzebować siedzisk (odpoczynek, karmienie). Miasto, budując tereny zielone, musi uwzględniać potrzeby wszystkich mieszkańców, zatem w przypadku budowy drogi w tym miejscu niezbędne będzie zapewnienie odpowiednich elementów małej architektury, pozwalających korzystać z takiej drogi w sposób komfortowy i bezpieczny osobom z tych grup.

Jednocześnie trzeba zwrócić uwagę, że dla Miasta cenne są wszystkie drzewa, jednak celowe utrwalanie rozwoju gatunków inwazyjnych (a takim jest robinia akacja), wypierających rodzime, do tego – na ciekach wodnych, jest niewskazane. W takich miejscach powinno się raczej planować sukcesywne zastępowanie tych gatunków roślinnością rodzimą. Robinie rosną tu ze względu na zmianę poziomu gruntu, związaną z profilowaniem na potrzeby uzyskania odpowiedniego spadku od ul. Raławickiej. Na sztucznym wzniesieniu wyrosły gatunki zawleczone lub samoistnie nasiane, charakterystyczne dla terenów ruderalnych. W miastach drzewa te są doceniane ze względu na dużą żywotność i odporność na trudne warunki miejskie, poza tym w strefach ścisłej zabudowy roślina ta nie może „uciec” do środowiska naturalnego.

Tatarakowe „rozlewisko”

Aleja robiniowa kończy się wyjściem na otwartą przestrzeń, w większości porośniętą tatarakiem, innymi gatunkami, typowymi dla terenów podmokłych, oraz niskimi krzewami. Należy zaznaczyć, że przebiegająca na tym fragmencie linia energetyczna oraz charakter tego terenu uniemożliwiają zadrzewienie. Podobnie jak w przypadku alei robiniowej uczestnicy konsultacji postulują jedynie wykonanie nawierzchni oraz ew. postawienie kubła na śmieci w miejscu, w którym ścieżka rozchodzi się na dwa ciągi, bez oświetlenia. Według nich należałoby również wzmocnić retencję oraz Olszówkę (na tym fragmencie) poprzez odprowadzanie do rzeczki, a następnie na otwarte pole tataraku (przecięte ścieżką), deszczówki z nowo powstałego osiedla Archicom.

Na końcu teren ten przecinają trzy dróżki (jedna z nich dochodzi do Ślęzy); koryto Olszówki jest tu zarośnięte, znajduje się też tu dziki parking/pusty, pobudowlany teren (od strony zabudowań – ul. Róży Wiatrów). Poza wykonaniem nawierzchni w miejscu obecnie wydeptanych ścieżek mieszkańcy i mieszkanki postulują budowę mostu lub mostku nad Olszówką, uporządkowanie terenu, zazielenienie i nasadzenia w miejscu dzikiego parkingu/terenu pobudowlanego, oraz przygotowanie kilku miejsc postojowych, przede wszystkim dla działkowiczów.

Tatarakowe „rozlewisko” – komentarz Miasta

W odpowiedzi, podobnie jak w poprzedniej, podkreśla się, że obecnie realizowana jest koncepcja zlewni i jej przedmiotem będą jedynie rozwiązania związane z gospodarowaniem wodą opadową. Ewentualny projekt dotyczący terenów zielonych, ścieżki i małej architektury wymagałyby odrębnego postępowania, dopiero po zmianie MPZP.

Szczególnie cenne są w tym wypadku sugestie na temat przejść czy pomostów na cieku, gdyż powinny być one uwzględnione w koncepcji zlewni.

Aleja dębów

Według mieszkańców i mieszanek to strefa o największych walorach przyrodniczych. Kluczowa jest dbałość o wysokie drzewa, nie tylko o dęby. Możliwa jest tu (jeśli to

konieczne) miejscowa wycinka gatunków inwazyjnych, jeśli przeszkadzają w sukcesji i zachowaniu gatunków rodzimych. Uczestnicy chcieliby, aby, poza wykonaniem nawierzchni i ew. postawieniem dwóch kubłów na śmieci oraz uporządkowaniem terenu, powstała tu, w oparciu o meandrujący ciąg pomostów, wykonanych z naturalnych materiałów, wijąca się pośród drzew, nad rzeczką, ścieżka edukacyjno-przyrodnicza.

Nasadzenia w tej strefie możliwe są jako uzupełnienie obecnego zadrzewienia, zwłaszcza od strony zabudowań przy ul. Róży Wiatrów. Znajdujący się mniej więcej na środku alei uschnięty dąb powinien być pozostawiony jako schronienie dla zwierząt i owadów.

Aleja dębów – komentarz Miasta

Wszelkie działania w tym miejscu powinny uwzględniać fakt, że rosną tu dęby, a sugerowane rozwiązania powinny zapewnić ich pozostawienie i ochronę. Tutaj również, jak w poprzednich komentarzach, zwracamy uwagę, że wszelkie rozwiązania związane z zagospodarowaniem tego obszaru jako terenów zielonych, będą musiały uwzględniać zmieniony MPZP, procedowany zgodnie z ustawą o planowaniu przestrzennym.

Pomiędzy doliną Olszówki a parkiem Krzyckim

Wychodząc z alei dębów, trafia się na dużą otwartą przestrzeń. Olszówka biegnie po lewej stronie (w kierunku ul. Skarbowców), natomiast w prawo odchodzi droga prowadząca do parku Krzyckiego i nad Ślężę. Wielu mieszkańców uważa, że właśnie na tym terenie powstaje park Krzycki, co już samo w sobie generuje nieporozumienia. Część usytuowanych tu działek należy do Miasta, a część jest prywatna, mieszkańcy i mieszkanki jednak nie wiedzą, co jest czyje, i w jaki sposób zagospodarować ten obszar. Sugerują wykupienie działek prywatnych (ew. zamianę (?) na działki miejskie wzdłuż rzeki Ślęzy, od parku Krzyckiego do parku Klecińskiego) i włączenie ich w obszar doliny Olszówki i parku Krzyckiego.

Olszówka ma pozostać tu „dzikim” ciekim wodnym, z ew. pomostami, ułatwiającymi podziwianie przyrody. Ze względu na niejasną (dla mieszkańców i

mieszkanek) prawną sytuację tego obszaru i jego przyszłość, wskazują, że może on ulegać naturalnej sukcesji, a jedynymi działaniami powinno być usankcjonowanie przydeptów oraz wykonanie naturalnej nawierzchni pieszo-rowerowej. W przypadku przejęcia całego terenu przez Miasto uczestnicy konsultacji postulują, aby włączyć go w zielony obszar doliny Olszówki i parku Krzyckiego.

Pomiędzy doliną Olszówki a parkiem Krzyckim – komentarz Miasta

Obszar ten bogaty jest w cenne okazy drzew, ale i jako całość stanowi atrakcyjny i wartościowy teren zielony, jednak tzw. przydepty, użytkowane obecnie, nie uwzględniają struktury własnościowej i MPZP. We wszelkich projektach terenów zielonych należałoby wziąć pod uwagę tak opinie z raportu z konsultacji, jak i mozaikę obszarów cennych przyrodniczo, własności, obecnego i potencjalnego przyszłego zagospodarowania, własności i MPZP (przed zmianami czy po nich).

Aktualnie Prezydent Wrocławia wstrzymał sprzedaż działek miejskich przeznaczonych w MPZP pod zabudowę, jednak nie planuje się wykupu działek prywatnych w tym miejscu.

Park Krzycki 1 (do rzeki Ślęzy)

Obecnie park Krzycki to spory zielony teren nad rzeką Ślężą, przedzielony drogą gruntową, z której korzystają głównie działkowicze. Na tym obszarze widoczna jest silna sukcesja zarówno gatunków polnych, jak i drzew, w tym np. dębów. Mieszkańcy i mieszkanki nie chcą wprowadzać radykalnych zmian. Widzą przyszły park Krzycki jako znakomity naturalny obszar, nie tylko rekreacyjny, ale również o charakterze dydaktycznym. Stąd postulat utworzenia ścieżki (ścieżek) edukacyjnej wzdłuż doliny Olszówki, a przede wszystkim w samym parku. Ścieżki takie mogłyby dotyczyć zagadnień typu: naturalna sukcesja, gatunki rodzime i inwazyjne, przyroda nadrzecznej łąki, środowisko naturalne podmokłych terenów, zagajnik osikowy itp. Park Krzycki powinien zostać podzielony na sektory np. bez ingerencji człowieka (to mogą być m.in. strefy pozostawione do naturalnej sukcesji), z ograniczoną ingerencją człowieka (m.in. miejsca koszone 2-3 razy w roku, najlepiej ręcznie, np. w ramach warsztatów koszenia),

z ingerencją człowieka (np. dbanie o ciągi komunikacyjne, małą architekturę, miejsca czynnego i biernego wypoczynku). Uczestnicy konsultacji oczekują, że będzie to teren, na którym można wypocząć w ciszy i spokoju, delektując się przyrodą. Miejsca czynnego i biernego wypoczynku nie mogą dominować parku.

Naturalne place zabaw dla starszych i młodszych dzieci, przyrządy do ćwiczeń, ścieżki zdrowia przypominające leśne dróżki, górki albo konstrukcje umożliwiające *parkour* będą mile widziane. Należy zaprojektować i wykonać ciągi komunikacyjne. Elementy małej architektury (kosze na śmieci, ławki) powinny być wykonane z naturalnych materiałów i wtapiać się w krajobraz. Wzmocnienie małej retencji, utworzenie zbiorników wodnych i ich zasilanie należy zaprojektować, wykorzystując grawitację i naturalny bieg wodny – od parku Klecińskiego w stronę parku Grabiszyńskiego.

Park Krzycki 1 (do rzeki Ślęzy) – komentarz Miasta

Przedstawione propozycje zagospodarowania w pełni odpowiadają założeniom dla tego terenu, a sugestie związane z gospodarowaniem wodą opadową zostaną wskazane do rozważenia w obecnie realizowanej koncepcji zlewni.

Ponadto należy zwrócić uwagę, że wszelkie rozwiązania stosowane w przestrzeniach publicznych, jakkolwiek nie byłyby ekstensywne, muszą uwzględniać, poza przyrodą, potrzeby użytkowników z różnych grup wiekowych, a także osób z niepełnosprawnościami.

Park Krzycki 2 (wzdłuż rzeki Ślęzy w stronę Parku Klecińskiego i ul. Krzyckiej)

Teren wzdłuż Ślęzy do ul. Klecińskiej (zwłaszcza ze strony tej ulicy) mógłby zostać zagospodarowany tak, by powstał tu przyjemny nadrzeczny bulwar z miejscami do wypoczynku i małą gastronomią oraz przestrzeniami do uprawiania sportów. Mieszkańcy i mieszkanki proponują (w miarę możliwości) zamianę działek między Miastem i właścicielami prywatnymi. W takiej transakcji właściciele prywatni otrzymaliby działki miejskie nad rzeką (dałoby to możliwość kontynuowania zabudowy

wzdłuż ul. Klecińskiej), Miastu natomiast przypadłyby działki prywatne znajdujące się „pomiędzy doliną Olszówki a parkiem Krzyckim”, które weszłyby w skład zintegrowanego zielonego tereny doliny Olszówki i parku Krzyckiego.

Park Krzycki 2 (wzdłuż rzeki Ślęzy w stronę Parku Klecińskiego i ul. Krzyckiej) – komentarz Miasta

W pełni przyjmujemy założenia dotyczące funkcjonowania tego terenu, urządzonego jako nadrzeczny ciąg spacerowy, z miejscami do wypoczynku, małą gastronomią oraz przestrzeniami do uprawiania sportów. Wszelkie założenia koncepcyjne będą przedmiotem dalszych konsultacji.

Aktualnie prezydent wstrzymał sprzedaż działek miejskich przeznaczonych w MPZP pod zabudowę, jednak nie planuje się wykupu działek w tym miejscu.

Wizja – dzieci i młodzież

Zebrane w wyniku konsultacji opinie dzieci i młodzieży można podsumować za pomocą poniższego zestawienia.

Opinia dzieci oraz młodzieży	Odpowiedź Miasta
Jednym z priorytetowych działań na terenie przyszłego parku powinno być posprzątanie oraz zabezpieczenie miejsc niebezpiecznych (szczególnie – prętów wystających z ziemi).	Miasto podejmie działania mające na celu uprzątnięcie i zabezpieczenie terenu. Zweryfikowane zostanie bezpieczeństwo na działkach prywatnych i podjęte kroki, służące zobowiązaniu prywatnych właścicieli do odpowiednich działań.
Młodzi mieszkańcy chcieliby, aby na terenie przyszłego parku powstała ścieżka rowerowa, łącząca go z parkami: Grabiszyńskim oraz Klecińskim.	Postulat będzie mógł zostać uwzględniony w przyszłych działaniach (będą one przedmiotem konsultacji społecznych).

<p>Istniejące obecnie ścieżki stają się zbyt błotniste po ulewnych deszczach i przemieszanie się po nich jest bardzo trudne. Wnioskuje się o uporządkowanie ich.</p>	<p>Zweryfikowane zostanie, które ze ścieżek można uporządkować i doprowadzić do odpowiedniego stanu (przy jednoczesnym zwróceniu uwagi na fakt, że wiele z nich to dzikie przedepy na działkach prywatnych, terenach przeznaczonych pod zabudowę czy drogę).</p>
<p>Dzieci i młodzież chciałyby, aby, pomimo koniecznych zmian, udało się (możliwie jak najbardziej) zachować dziki charakter miejsca.</p>	<p>Postulat zostanie uwzględniony w przyszłych działaniach.</p>
<p>Uczestnicy konsultacji zaproponowali następujące elementy wyposażenia parku: ścieżka edukacyjna, domki dla jeży, budki dla ptaków i hotele dla owadów, skatki lub ścianki wspinaczkowe, basen, miejsce na grilla i ognisko, tratwy na wodzie, huśtawki, karuzela, tyrolka, tramwaj wodny, hamaki pomiędzy drzewami, palenisko na ognisko, amfiteatr lub scena na przedstawienia i występy dzieci, altanka na urodziny, mała gaj, zjeżdżalnia, miejsca do zabawy wodą lub w wodzie, mini park linowy, fontanna, rzeka z rybami i kijankami, domki na drzewie, karmniki dla ptaków, lampy solarne na drzewach (żeby dawały światło, ale nie za mocne, żeby nie straszyć zwierząt), liny do przechodzenia</p>	<p>Postulaty będą mogły zostać uwzględnione w przyszłych działaniach. Już teraz jednak można zaznaczyć, że ewentualne grillowiska i ogniska nie pozostają w zgodzie naturą, mogą negatywnie wpływać na obecną tu faunę, a także powodują nieprzyjemny zapach i przyczyniają się do zanieczyszczenia powietrza. Ich ewentualne ujęcie w projekcie będzie uwzględniało te kwestie. Również amfiteatr mógłby służyć jedynie nieuciążliwym działaniom np. edukacyjnym. Organizacja głośnych wydarzeń nie pozostaje w zgodzie z obecną tu fauną i przyrodniczym charakterem przyszłego parku.</p>

w koronach drzew, kamienie do skakania w strumieniu, labirynt na łące, skatepark, wodopój, lodziarnie, przejścia z siatek dla wiewiórek, powstanie polany do gry w piłkę, plac zabaw dla psów, tunele z roślin wokół alejek parku, plac zabaw dla nastolatków, górka rowerowa, mostek na łańcuchach, plac zabaw podobny do tego w parku Klecińskim, miejsce do zabawy wodą, kosze na śmieci, parasole lub żagle chroniące przed słońcem, tunel z kwiatów jak w bajkach, miejsce do budowania szałasów teren do dzikiej zabawy i zbiórek harcerskich, spacery biologiczne i obserwacyjne, lekcje biologii w terenie, gry terenowe lub stała gra wykorzystująca kody QR, wiata do wypoczynku i organizowania urodzin, plac zabaw na drzewie, piaskownica, *geocaching*, siłownia, toalety, miejsca nasadzeń nowej roślinności, lepsze mosty nad Olszówką, wieża do obserwacji przyrody lub zwierząt, „plac zabaw dla księżniczek”.

Część uczestników konsultacji zaproponowała projekt gry terenowej. Znajduje się on w załączniku do raportu.

Postulat zostanie uwzględniony w przyszłych działaniach, a te będą przedmiotem konsultacji społecznych. Jednak gra taka może z powodzeniem powstać na tym terenie już niebawem, po oczyszczeniu i zabezpieczeniu go. Do realizacji takich działań zachęcamy i zapraszamy do współpracy z

	Departamentem Zrównoważonego Rozwoju, Departamentem Edukacji i Zarządem Zieleni Miejskiej.
Niektórzy młodzi mieszkańcy chcieliby mieć możliwość poruszania się po parku nie tylko rowerami, ważna jest też dla nich jazda na hulajnodze i rolkach. Postulowane jest dostosowanie ścieżek również do tej formy poruszania się.	Postulaty te wykluczają się z tymi stawianym wcześniej. Jednak przyszłe szczegółowe rozwiązania projektowe będą również poddawane konsultacjom, a projektanci będą zobowiązani do zaproponowania rozwiązań kompromisowych, uwzględniających kwestie przyrodnicze, a także potrzeby mieszkańców w różnych przedziałach wiekowych.

Problemy, pytania, uwagi ogólne

Komunikacja miejska

Mieszkańcy i mieszkanki zdają sobie sprawę, że pozostawienie doliny Olszówki przede wszystkim przyrodzie oznacza brak realizacji planów drogowych między ulicami: Skarbowców i Raławicką. Uważają, że deficyty komunikacji zbiorowej w tej części miasta można zniwelować poprzez zaprojektowanie ruchu ulicznego na nowo, z uwzględnieniem zwiększonych potrzeb komunikacyjnych i, tym samym, nowych linii autobusowych. Nawet natężona komunikacja miejska na Krzykach nie stanowi problemu dla uczestników i uczestniczek konsultacji, chcieliby oni jednak aktywnie współtworzyć z Miastem rozwiązania komunikacyjne dla tej części Wrocławia.

Komunikacja miejska – komentarza Miasta

Zagadnienia dotyczące transportu zbiorowego na osiedlu, w szczególności dotyczące prowadzenia tras autobusowych, są nierozdzielnie związane z układem ulic i ze strukturą planistyczną całego osiedla. Konieczne jest też kompleksowe spojrzenie na jego funkcjonowanie w przyszłości, bo, chroniąc wartości przyrodnicze Olszówki, nie możemy zapomnieć o potrzebach związanych z przemieszczaniem się w obrębie osiedla

i do centrum. Dlatego też te zagadnienia powinny być rozpatrzone razem z elementami zagospodarowania, co skomentowane zostało szczegółowo w rozdziale Wizja – komentarz miasta.

Własność działek

Brak jasności wśród mieszkańców i mieszkanek co do własności i przebiegu poszczególnych działek, zwłaszcza po drugiej stronie Olszówki, wzdłuż alei dębów i na terenie „pomiędzy doliną Olszówki a parkiem Krzyckim”, utrudnia wskazywanie rozwiązań i kreślenie wizji odnośnie tych terenów. Jeśli to możliwe, jak największa część obszaru powinna wejść w skład zielonego korytarza park Kleciński – park Krzycki + dolina Olszówki – park Grabiszyński. Postuluje się, by na kolejnym etapie konsultacji precyzyjnie określić i wskazać podział działek na prywatne i miejskie.

Własność działek – komentarz Miasta

W kolejnych etapach konsultacji rozwiązań koncepcyjnych zaprezentowane zostaną nałożone warstwy map: własności, MPZP i ortofotomapa. Jednak już teraz każdy mieszkaniec może to sprawdzić, korzystając ze strony internetowej: www.gis.um.wroc.pl/imap/?gmap=gp7 (można tu przełączać warstwy własności i ortofotomapy).

Olszówka, zalewanie i retencja

Olszówka powinna zostać naturalnym ciekim wodnym. Obecnie nawet przy dużych opadach poziom wody jest bardzo niski, dlatego na niektórych odcinkach rekomenduje się zasilanie wodą opadową Olszówki np. z nowo powstającego osiedla Archicomu. Mieszkańcy i mieszkanki zaprzeczają, jakoby Olszówka zalewała piwnice, dzieje się tak ich zdaniem tylko w przypadku budynków wybudowanych na tym cieku wodnym, niezgodnie z zasadami logiki i budownictwa (np. nowy budynek wybudowany na Olszówce przy ul. Skarbowców). Uczestnicy konsultacji postulują wykonanie nowych pomiarów i analiz i zaprojektowanie retencji od nowa, z uwzględnieniem grawitacji i naturalnego biegu rzek (Ślęza i Olszówka) i sptywu wód. W takim przypadku nowe

rozwiązanie powinno być zaprojektowane i zrealizowane od parku Klecińskiego, przez park Krzycki i nowo powstałe zbiorniki wodne, aż po dolinę Olszówki do jej ujścia.

Olszówka, zalewanie i retencja – komentarz Miasta

Przedstawione podczas konsultacji postulaty mieszkańców w zakresie pozostawienia wód opadowych w miejscu opadu oraz naturalnej ich retencji pozostają w zgodzie z przyjętym przez Miasto Miejskim planem adaptacji do zmian klimatu (MPA) oraz Zarządzeniem nr 1158/19 Prezydenta Wrocławia z dnia 17 czerwca 2019 r. w sprawie gospodarowania wodami opadowymi. Koncepcja zagospodarowania wód opadowych zlewni potoku Olszówka wymaga dokonania analizy technicznej, obejmującej m.in. ukształtowanie terenu, rodzaje nawierzchni oraz opracowanie szczegółowego bilansu wód opadowych i roztopowych. Dopiero wnioski z takiej analizy dadzą możliwość podjęcia odpowiedzialnej decyzji w zakresie przyjęcia rozwiązań.

Decyzją Prezydenta Wrocławia MPWiK zleciło nową koncepcję zlewni, która ma uwzględniać już istniejącą zabudowę i sposób zagospodarowania wód opadowych, jak również wskazać kierunki zagospodarowania wód z okolicznych osiedli (w zgodzie z Miejskim planem adaptacji do zmian klimatu). Koncepcja będzie podstawą dla nowej dokumentacji projektowej.

R.O.D Dolinka

Wprowadzane wzdłuż doliny Olszówki i w parku Krzyckim zmiany muszą uwzględniać potrzeby działkowców korzystających z R.O.D Dolinka. Według uczestników i uczestniczek konsultacji ogródki działkowe znakomicie wpisują się w ideę zielonych nadślężańskich terenów. Tam, gdzie to możliwe, należy ułatwić działkowcom dostęp do ogródków, dlatego pojawiła się propozycja zaprojektowania kilku miejsc parkingowych przed „aleją dębów” od strony ul. Racławickiej oraz takiego zorganizowania parku Krzyckiego, aby możliwy był dojazd do R.O.D. Dolinka. Obecnie część działkowców korzysta z głównej gruntowej drogi przecinającej centralnie park Krzycki.

R.O.D Dolinka – komentarz Miasta

Postulaty zostaną przedstawione twórcom przyszłej koncepcji parku. Widzimy konieczność kompleksowego spojrzenia na funkcjonowanie osiedla w przyszłości, bo, chroniąc wartości rekreacyjno-przyrodnicze Olszówki i jej sąsiedztwa, nie możemy zapomnieć o potrzebach związanych ze zrównoważonym przemieszczaniem się w obrębie osiedla i z osiedla do centrum. Dlatego też te zagadnienia powinny być rozpatrzone razem z elementami zagospodarowania, co skomentowane zostało szczegółowo w rozdziale Wizja – komentarz Miasta. Ostateczny sposób zagospodarowania ogrodów powinien także uwzględniać rekomendacje mieszkańców, które pojawią się w związku z prowadzonym w 2020 projektem Osiedla Kompletnie. Wynika to w szczególności z faktu, że już na obecnym etapie prac i rozmów z mieszkańcami pojawiają się silne głosy mówiące o potrzebie stworzenia alternatywnego połączenia drogowego (zamiast ulicy w dolinie Olszówki) – po to, aby można było poprowadzić m.in. komunikację autobusową dla wzmocnienia obsługi osiedla.

PODSUMOWANIE

Konkluzja

Należy jednoznacznie stwierdzić, że mieszkańcy i mieszkanki, uczestniczący w konsultacjach dotyczących parku Krzyckiego i doliny Olszówki, domagają się pozostawienia doliny Olszówki jako siedliska przyrodniczego i postulują minimalną ingerencję człowieka. Z kolei park, ich zdaniem, powinien być tworzony przez wzmocnienie postępującej sukcesji roślin, ew. należy zadbać o umożliwienie biernego i aktywnego wypoczynku na jego terenie. Retencja powinna być naturalna, zaprojektowana z wykorzystaniem zasad grawitacji, tym samym zbieranie wody i zasilanie w nią obszaru poddanego konsultacjom powinno odbywać się od parku Klecińskiego w stronę parku Krzyckiego, a następnie – doliny Olszówki, która kończy swój bieg w Ślęzy przy moście Raławickim. Powyższe wydaje się być w pełni zgodne z prowadzonymi przez Miasto „zielono–niebieskimi” działaniami i politykami proekologicznymi, mającymi na celu adaptację do postępujących zmian klimatu i ochronę obszarów czynnych biologicznie.

Jednocześnie należy zwrócić uwagę, że w ramach rozpoczętego w tym roku projektu Osiedli Kompletnych dla Krzyków Zachód uruchomiona została interaktywna strona projektu, za pomocą której mieszkańcy mogli składać wnioski dotyczące całej jednostki. Poruszone w ten sposób kwestie dotyczyły zagadnień urbanistycznych, przyrodniczych i komunikacyjnych. Konsultacje te pokazały, jak różne są potrzeby i oczekiwania mieszkańców, przede wszystkim w zakresie rozwiązań komunikacyjnych. Celem projektu Osiedli Kompletnych jest stworzenie (razem z mieszkańcami) wytycznych projektowych, w ramach których zostaną wypracowane rozwiązania umożliwiające pogodzenie kwestii urbanistycznych, komunikacyjnych i przyrodniczych.

Informacja o realizatorach

Organizator konsultacji: Wydział Partycypacji Społecznej Urzędu Miejskiego Wrocławia

---

Realizacja konsultacji: Krzysztof Nowak (Fundacja na Rzecz Studiów Europejskich) Anna Cwynar (Fundacja na Rzecz Studiów Europejskich), Hanna Achremowicz (Stowarzyszenie Edukacji Krytycznej)

Opracowanie raportu: Krzysztof Nowak, Hanna Achremowicz, Maria Rudnicka (Fundacja na Rzecz Studiów Europejskich)

Koordinacja projektu: Tadeusz Mincer (Fundacja na Rzecz Studiów Europejskich)

Konsultacje oraz raport przygotowane zostały w ramach zadania publicznego „Wsparcie procesów konsultacji społecznych na terenie gminy Wrocław w I półroczu 2020 roku” realizowanego przez Fundację na Rzecz Studiów Europejskich oraz Instytut Mediacji „Tak”, współfinansowanego ze środków Gminy Wrocław.

STOWARZYSZENIE
ŻÓŁTY PARASOL

WFO
WROCLAWSKIE
FORUM OSIEDLOWE

